

HANFU

WSKRZESZAJĄC SPLENDOR CESARSKICH CHIN
ZE WZROKIEM SKIEROWANYM W PRZYSZŁOŚĆ



MAGDALENA GRELA-CHEN

HANFU

Magdalena Grela-Chen

HANFU

WSKRZESZAJĄC SPLENDOR CESARSKICH CHIN
ZE WZROKIEM SKIEROWANYM W PRZYSZŁOŚĆ



KRAKÓW 2024

Magdalena Grela-Chen
Uniwersytet Jagielloński, Kraków
ID <https://orcid.org/0000-0002-2646-4191>
✉ magdalena.grela@uj.edu.pl

© Copyright by Magdalena Grela-Chen & Księgarnia Akademicka, 2024

Recenzent
dr hab. Maciej Kurcz, prof. UŚ

Opracowanie redakcyjne
Magda Kowalewicz

Projekt okładki
Marta Jaszczyk

ISBN 978-83-8368-045-3 (druk)
ISBN 978-83-8368-046-0 (PDF)
<https://doi.org/10.12797/9788383680460>

Na okładce wykorzystano zbliżenie na centralny emblemat ze smokiem umieszczony na *yuanling pao* oraz *xiapei* z motywem feniksów. Fot. Iwaszko fotografia

Publikacja dofinansowana przez Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz ze środków Instytutu Bliskiego i Dalekiego Wschodu UJ

WYDAWNICTWO KSIĘGARNIA AKADEMICKA

ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków
tel.: 12 421-13-87; 12 431-27-43
e-mail: publishing@akademicka.pl
<https://akademicka.pl>

*dla mojej Babci,
wyjątkowej krawcowej i nauczycielki zawodu*

Spis treści

Wstęp	9
ROZDZIAŁ I. WPROWADZENIE DO HISTORII HANFU	15
1. Kropla, która drąży skałę, i iskra, która wznieca ogień.....	16
2. <i>Hanfu</i> jako moda	25
3. Działalność marek modowych wyspecjalizowanych w <i>hanfu</i>	32
4. <i>Hanfu</i> w przestrzeni społecznej i kulturze popularnej	36
ROZDZIAŁ II. HANFU ZAKORZENIONE W CESARSKICH DYNASTIACH I ICH INSPIRACJE.....	43
1. Formowanie się cesarstwa – konserwatywni Hanowie i ich poprzednicy	44
1.1. Najpopularniejsze kroje	44
1.2. Fryzury, dodatki i makijaż.....	49
2. Wei i Jin, dynastie Północne i Południowe.....	52
2.1. Najpopularniejsze kroje	52
2.2. Fryzury, dodatki i makijaż.....	57
3. Ekstrawaganczy Tangowie.....	59
3.1. Najpopularniejsze kroje.....	59
3.2. Fryzury, dodatki i makijaż.....	64
4. Eteryeczni Songowie	67
4.1. Najpopularniejsze kroje.....	68
4.2. Fryzury, dodatki i makijaż.....	71
5. Olśniewający Mingowie	76
5.1. Najpopularniejsze kroje.....	76
5.2. Fryzury, dodatki i makijaż.....	85
6. Inspiracje <i>hanfu</i> oraz <i>hanfu</i> inspirowane	89
6.1. Wei Jin <i>feng</i>	90
6.2. <i>Hanfu</i> inspirowane strojem mniejszości	91

6.3. Element Han – przekraczając granice klasycznych <i>hanfu</i>	94
6.4. Inspiracje filmem i telewizją	96
ROZDZIAŁ III. PODTRZYMYWAĆ DZIEDZICTWO, KREUJĄC SYLWETKI	103
1. Synowie Niebios pośród śmiertelników	103
2. W służbie cesarzowi na dworze	106
2.1. Majestatyczni urzędnicy dynastii Song	107
2.2. Dostojni urzędnicy dynastii Ming	108
3. <i>Fengliu caizi</i> i przystojni <i>gongzi</i> żyjący na własnych zasadach.....	110
3.1. Szlachetni mężczyźni dynastii Zhou i Han oraz intrygujący <i>gongzi</i> dynastii Wei i Jin	110
3.2. Ukryta dekadencja <i>gongzi</i> dynastii Tang	112
3.3. Romantyczni mężczyźni dynastii Song	114
3.4. Nastrojowi <i>caizi</i> i olśniewający <i>gongzi</i> dynastii Ming.....	117
4. Wyrafinowane arystokratki, piękne artystki i kobiety z pałaców	120
4.1. Majestatyczne arystokratki dynastii Zhou, Qin i Han.....	120
4.2. Intrygujące kobiety z dynastii Wei, Jin, Północnych i Południowych.....	122
4.3. Kochające modę arystokratki dynastii Tang	124
4.4. Subtelne piękności dynastii Song	126
4.5. Pałacowy blichtr i wyrafinowane arystokratki dynastii Ming.....	128
5. Mistrzowie oręża.....	130
5.1. Wojownicy dynastii Tang	131
5.2. Wojownicy dynastii Ming	132
5.3. Honorowi <i>jianghu</i>	137
6. Istoty nadprzyrodzone zstępują na ziemię	139
7. Wkraczając na nową drogę życia	143
7.1. Stroje ślubne w systemie dynastii Tang.....	143
7.2. Stroje ślubne w systemie dynastii Song	146
7.3. Stroje ślubne w systemie dynastii Ming.....	149
7.4. Stroje ślubne inspirowane.....	154
ZAKOŃCZENIE.....	157
Słownik terminów	161
Marki <i>hanfu</i> i akcesoriów pojawiające się w książce	171
Bibliografia	173
Spis tabel	201
Spis ilustracji	203
Summary. <i>Hanfu</i> : Resurrecting the Splendor of Imperial China with the Look to the Future	205
Indeks osób	207

Wstęp

Historia mody chińskiej zawsze była dla mnie czymś interesującym, jednakże odległym. Był to zapis minionej świetności, estetycznie daleki od mody XX wieku i jej kontynuacji z XXI wieku. Odkrycie *hanfu* było olśnieniem, które ożywiło przeszłość. Historia cesarskiej mody przestała być lekturą o tym, co było i przeminęło, lub też o tym, co przewija się w symbolicznych akcentach modowych bądź w ramach filmów z akcją osadzoną w przeszłości.

Celem książki było ustalenie, czy *hanfu* stanowi jedynie rekonstrukcję historycznych strojów, czy też jest nową koncepcją mocno osadzoną w kulturze chińskiej. Książka rozpatruje *hanfu* jako niezależną modę. *Hanfu* w oderwaniu od *yundong*, a więc nie jako *hanfu yundong*. Uwalnia ona przez to *hanfu* od polityki i nacjonalizmu, choć nie da się omówić powstania *hanfu* bez poruszenia tychże wątków. Celem tej książki nie jest też rozpatrywanie aspektów takich jak np. konsumpcjonizm, choć sama działalność marek modowych została zaznaczona, gdyż bez niej nie można zrozumieć, czym tak naprawdę są *hanfu*. Przedmiotem jest analiza wybranych ubiorów oraz wizerunku tworzonego przy ich pomocy.

Za wstęp do rozważań posłużyły pytania nad istotą *hanfu*. Kluczowym stało się tu pytanie: Czy *hanfu* istnieją samodzielnie, czy dla ich istnienia niezbędny jest ruch *hanfu* (*hanfu yundong*)? Jakie motywacje stoją za osobami wybierającymi *hanfu* jako strój codzienny i odświętny? Jak to możliwe, że w tak krótkim czasie dokonano wprowadzenia tak wielu fasonów o historycznym rodowodzie, gdy niektóre z nich sięgały wstecz dwa tysiące lat? Praca została oparta na dwóch hipotezach. Pierwsza z nich stanowi, że *hanfu* jest produktem

XXI wieku, który podlega działaniu mechanizmu mody. Druga z nich zakłada, że współczesny wizerunek osób noszących *hanfu* oparty jest na historycznych pierwowzorach.

Dla uchwycenia istoty zjawiska posłużyłam się metodami badawczymi, które wzajemnie się uzupełniały. Po pierwsze, wykorzystano metodę opisową oraz metodę porównawczą. Znalazły one zastosowanie w badaniu historii *hanfu* oraz nakreśleniu, jakie stroje stanowią bazę dla współczesnego *hanfu*. Po drugie, dla zbadania zjawiska niezbędne było zastosowanie obserwacji. W trakcie obserwacji niekontrolowanej weszłam w grupę konsumentów *hanfu*, w konsekwencji czego śledziłam oficjalne konta wiodących marek, oczekiwałam na premiery nowych fasonów, kupowałam stroje w przedsprzedaży, a następnie z niecierpliwością czekałam, aż zostaną uszyte, nabywałam stroje szyte na miarę, rekonstrukcje i nowoczesne projekty. Przeżywałam moment odpakowania nowego zakupu i pierwszego wyjścia w nowym zestawie. Korzystając z poradników zamieszczonych w internecie przez innych pasjonatów *hanfu*, uczyłam się czesać tradycyjne fryzury i ich nowoczesne warianty oraz doskonaliłam sztukę makijażu. Obserwacja niekontrolowana pozwoliła na płynięcie z nurtem, gdyż nie da się przewidzieć, kiedy nastąpi zapowiedź premiery nowych strojów, a także – kiedy ubrania zostaną uszyte. Kolejną metodą było studium przypadku. W toku analizy materiału zdjęciowego wyodrębniono siedem studiów. Nie są one symetryczne, gdyż natura zjawiska wykluczyła możliwość zachowania symetrii. Analizy oparte były na semiotyce ubioru Petra Bogatyreva, zakładającej, że strój jest czymś więcej niż jedynie przedmiotem materialnym. Tak więc można go traktować jako znak¹. Ujęcie to pozwoliło na uchwycenie związków między strojami a powiązanymi z nimi sylwetkami. Przyporządkowanie strojów do danych kategorii i wyodrębnianie ich było możliwe dzięki zastosowaniu metody bazującej na obiekcie Jules’a Prowna, w której istotne było wyobrażenie użycia danego przedmiotu lub też rzeczywiste użycie go². Gdy tylko było to możliwe, decydowałam się na próby rzeczywistego użycia, a nie tylko zastosowanie wyobraźni.

¹ P. Bogatyrev, *Costume as Sign*, [w:] *Semiotics of Art. Prague School Contributions*, red. L. Matejka, I. R. Titunik, The MIT Press, Cambridge 1984, s. 13-16.

² J. D. Prown, *Mind in Matter: An Introduction to Material Culture Theory and Method*, „Winterthur Portfolio” 1982, t. 17, nr 1, s. 1-19.

Praca oparta została na bibliografii w języku chińskim i angielskim, gdzie źródła w języku chińskim stanowiły element dominujący i niezbędny do uchwycenia badanego zjawiska. Bibliografia obejmuje publikacje dotyczące zarówno historii mody chińskiej, jak i teorii mody. Szczególnie istotne były tu publikacje dotyczące historii mody chińskiej skupione na poszczególnych dynastiach, a nie obejmujące całość tendencji modowych. Wśród nich można wyróżnić *Da Song yiguan: tu shuo songren fushi*³ dotyczącą strojów dynastii Song, *Wo zai Ming chao chuan shenme*⁴ poświęconą dynastii Ming oraz *Zhongguo zhuangshu: da Tang nü'er xing – China Fashion*⁵ opisującą kobiecą modę dynastii Tang. Publikacje te w pełni obrazowały złożoność mody danej dynastii, uwypuklając skalę uproszczeń w kontekście współczesnego stroju inspirowanego cesarskimi Chinami. Obszerna bibliografia materiałów internetowych stanowiła zaplecze dla analiz sylwetek i tendencji w rozwoju *hanfu*. Obejmowała ona zarówno oficjalne strony marek modowych, jak i prywatne konta i kanały prowadzone przez pasjonatów *hanfu*, którzy noszą te stroje na prawach mody. Dominowały tu materiały zamieszczone na platformie Weibo oraz materiały filmowe umieszczone na stronie Bilibili. W pracy przeanalizowano m.in. ofertę ponad 80 marek *hanfu*. Materiał zdjęciowy zamieszczony w książce jest przedstawieniem fragmentu prywatnej kolekcji ubrań i dodatków autorki. Podpisy zdjęć uwzględniają markę strojów w sytuacji, w której uznano to za istotne, np. dana marka często wymieniania jest w treści książki, a nie tylko widnieje w przypisach. Stylizacje, łącznie z makijażem i fryzurami, zostały wykonane przez autorkę. Zdjęcia w większości wykonano w studiu, mając na celu uzyskanie wysokiej jakości materiału fotograficznego. Przedstawione propozycje należą do strojów, które były noszone na co dzień przez autorkę, w ramach prowadzonych badań. Wymagało to przejścia drogi analogicznej do drogi każdej osoby, która zdecyduje się na przedstawienie swojej garderoby i wybór *hanfu* jako stroju codziennego. Proza życia wymaga samodzielności, należy więc nauczyć się ubierać, czesać i malować bez pomocy osób trzecich. Jest to możliwe dzięki metodzie prób i błędów,

³ Fu Boxing, *Da song yiguan: tu shuo songren fushi* (大宋衣冠: 图说宋人服饰), Shanghai guji chubanshe, Shanghai 2016.

⁴ Lu Chuhui, *Wo zai Ming chao chuan shenme* (我在明朝穿什么), Jiangsu renmin chubanshe, Nanjing Shi 2022.

⁵ Zuo Qiumeng, Mo Chun, *Zhongguo zhuangshu: da Tang nü'er xing – China Fashion* (中国妆束: 大唐女儿行 – China Fashion), Qinghua daxue chubanshe, Beijing 2020.

wspartej na filmach instruktażowych zamieszczanych na chińskich portalach. Jest to również proces ciągłego doskonalenia się, w trakcie którego zdobywa się wiedzę techniczną zza kulis. To, co niewidoczne dla obserwatora zewnętrznego, oglądającego jedynie finalny produkt, było niezwykle istotne dla zrozumienia *hanfu* i narosłej wokół niego kultury. Za najważniejsze źródło dla pracy należy uznać oficjalne konta marek *hanfu* na platformie Weibo, m.in. firm Yan Bin Sha i Chong Hui Han Tang.

Książkę tworzą trzy rozdziały. Pierwszy z nich poświęcono historii *hanfu* oraz ich miejscu we współczesnym społeczeństwie chińskim. Definiuje on również termin *hanfu*, m.in. wyjaśnia, dlaczego historia *hanfu* zaczyna się dopiero w XXI wieku. Rozdział drugi poświęcony jest strojom inspirowanym dynastiami władanymi przez Hanów i *hanfu* inspirowanym. Niekóre dynastie, takie jak np. Ming, omawiane są osobno. Inne zaś, jak Wei, Jin, dynastie Północne i Południowe, analizowane są wspólnie. Główne kryterium podziału stanowiło zróżnicowanie ubioru i jego cech charakterystycznych. Analizie poddane zostały też szczególne rodzaje *hanfu* bądź inspiracje tym strojem. Związane są one z głównym nurtem *hanfu*, lecz w stosunku do mody łączonej z konkretną dynastią różnią się np. krojem. Wreszcie rozdział trzeci skupia się na analizie sylwetek kreowanych przez osoby wybierające *hanfu* zarówno jako strój codzienny, jak i na specjalne okazje.

Do zapisu nazw pochodzących z języka chińskiego zastosowano transkrypcję *Hanyu pinyin* bez tonów. Zapis w *hanzi* pojawia się w słowniku terminów oraz w spisie nazw marek *hanfu* umieszczonych na końcu książki. Terminy pochodzące z języków obcych zaznaczono w tekście przy pomocy kursywy. W przypadku zapisu danych osobowych osób pochodzących z Azji utrzymano szyk azjatycki, w którym pierwsze zapisane zostaje nazwisko, a w dalszej kolejności imię. W przypadku pozostałych zachowano szyk: najpierw imię, a potem nazwisko.

Terminologia dotycząca *hanfu* przywoływana jest w języku chińskim, który traktowany jest priorytetowo. Zabieg ten, choć może stanowić wyzwanie, ma na celu precyzyjne określenie, z jakim ubiorem mamy do czynienia. W miarę możliwości określenia polskie stosowane są wymiennie, o ile nie wprowadzają w błąd. Specyfika języka chińskiego i mody chińskiej sprawia, że używanie polskich odpowiedników nie zawsze jest możliwe. Powodem może być brak odpowiednika, np. przy terminie *xiu jue* określającym jeden bardzo konkretny strój

w historii mody chińskiej. W innych sytuacjach użycie polskiego słowa mogłoby wprowadzać w błąd, np. *pao*, popularnie tłumaczone jako „szata” – choć nie wszystko, co poza Chinami, przyjęło się nazywać szatą – będzie nazywane mianem *pao*, a także w historii mody chińskiej *pao* nie zawsze odnosiło się do strojów o wysokim poziomie oficjalności. Gdy tylko było to możliwe, podawano dosłowne tłumaczenia terminów w celach poglądowych. Nie są one jednakże używane w problematycznych sytuacjach, tak aby unikać narracji np. o „ubraniach z latającą rybą”, gdzie w rzeczywistości chodzi o stworzenie niemające odpowiednika w języku polskim. Ponadto w języku chińskim to kontekst wskazuje, czy mamy do czynienia z liczbą pojedynczą, czy też mnogą. Tak więc np. *hanfu* może oznaczać jedną sztukę odzieży bądź też całą grupę ubrań. Wyrazy nie mają również rodzaju gramatycznego⁶.

Tradycyjne chińskie stroje odznaczają się mnogością fasonów, stąd też wiele nazw należy traktować jako obszerne pojęcia o ogólnym charakterze. Próbując klasyfikować stroje, można stworzyć coś na kształt piramidy, na szczycie stawiając najbardziej ogólny rodzaj stroju (*lei*), który dzieli się na style (*xing*), a one wreszcie na modele (*shi*). Taki podział w swoich badaniach nad odzieżą z dynastii Ming zaproponowała Jiang Yuqiu⁷. W niniejszej książce te skomplikowane podziały są ograniczone do minimum, a w trzecim rozdziale w tabelach zwykle podawane są ogólne rodzaje stroju, a więc *lei*. Wybór ten podyktowany jest głównym przedmiotem, którym są sylwetki wskrzeszane przy pomocy różnorodnych rodzajów *hanfu*, nie zaś drobiazgowa klasyfikacja wszystkich dostępnych modeli.

Chciałabym złożyć podziękowania osobom, bez których wsparcia książka nie mogłaby powstać. W szczególności Dyrekcji Instytutu Bliskiego i Dalekiego Wschodu UJ i Instytutu Konfucjusza, a także Studentom IBiDW, którzy stanowili czynnik motywujący. Rozmowa z dr. Rafałem Kwiecińskim i dr. Michałem Lipą stanowiła impuls do tego, aby przejść ze sfery marzeń do realizacji. Doktor habilitowany Kun Zheng, profesor AGH, służył mi pomocą w konsultacji tłumaczeń dawnych tekstów chińskich i terminów, Luo Bowei pomógł w rejestracji na platformie Weibo. Doktor Ewa Wiśniewska motywowała mnie do pracy,

⁶ A. Zemanek, *Chińszczyzna po polsku. Praktyczna gramatyka języka chińskiego*, t. I, Instytut Konfucjusza (Uniwersytet Jagielloński), Poznań 2013.

⁷ Jiang Yuqiu, *Ming jian: Ming dai fuzhuang xingzhi yanjiu* (明鉴: 明代服装形制研究), Zhongguo fangzhi chubanshe youxian gongsi, Beijing shi 2021, s. 13.

a razem z Justyną Celej czytały wersję roboczą i dzieliły się swoimi uwagami. Chi Jialiang wspierał mnie i utwierdzał w przekonaniu, że to, co robię, jest dobre i ważne. Aneta Shen dbała o moją kondycję zdrowotną. Lin Xin pomógł w sprowadzeniu kilku *hanfu*, które stanowiły początek mojej kolekcji. Książka nie byłaby kompletna bez fotografii. Dziękuję studiu Iwaszko Fotografia za sesję i pomoc w uwiecznieniu piękna *hanfu* oraz Michałowi Sabatowi za wykonanie zdjęć w trakcie prowadzonych przeze mnie wykładów. Na koniec chciałabym podziękować mojej rodzinie za wspieranie mnie w mojej pasji, w szczególności mojej babci, która służyła swoimi uwagami z perspektywy krawcowej oraz pomagała dobrać właściwy rozmiar, bazując na zdjęciu i tabeli wymiarów. Udzielała również wskazówek przy ocenianiu jakości wykonania poszczególnych strojów.

Bibliografia

Monografie

- Bogatyrev Petr, *Costume as Sign*, [w:] *Semiotics of Art. Prague School Contributions*, Matejka Ladislav, Titunik Irvin R., The MIT Press, Cambridge 1984.
- Carrico Kevin, *The Great Han: Race, Nationalism, and Tradition in China Today*, University of California Press, Oakland, California 2017.
- Chen Maotong, *Zhongguo lidai yiguan fushi zhi* (中国历代衣冠服饰制), Baihua wenyi chubanshe, Tianjin 2005.
- Dong Jin (Xiefang zhuren), *Q ban daming yiguan tuzhi* (Q版大明衣冠图志), wydanie Kindle, Zhongxin chubanshe, 2014.
- Fu Boxing, *Da song yiguan: tu shuo songren fushi* (大宋衣冠: 图说宋人服饰), Shanghai guji chubanshe, Shanghai 2016.
- Fushi zhonghua: Zhonghua fushi qiqiannian* (服饰中华: 中华服饰七千年 = *Chinese Costumes: Seven Thousand Years of Chinese Costumes*), t. I, red. Huang Nengfu, Chen Juanjuan Huang Gangbian, Qinghua daxue chubanshe, Beijing 2011.
- Fushi zhonghua: Zhonghua fushi qiqiannian* (服饰中华: 中华服饰七千年 = *Chinese Costumes: Seven Thousand Years of Chinese Costumes*), t. II, red. Huang Nengfu, Chen Juanjuan Huang Gangbian, Qinghua daxue chubanshe, Beijing 2011.
- Garrett Valery, *Chinese Dress: From the Qing Dynasty to the Present*, Tuttle Publishing, Tokyo 2007.
- Gao Chunming, *Zhongguo lidai fushi yishu* (中国历代服饰艺术), Zhongguo qingnian chubanshe, Beijing shi 2009.
- Gao Ge, *Xishuo zhongguo fushi: cai tuban* (细说中国服饰: 彩图版), Guangming ribao chubanshe, Beijing 2010.
- Gladney Dru C., *Dislocating China: Muslims, Minorities, and Other Subaltern Subjects*, The University of Chicago Press, Chicago 2004.
- Gong Yuanzhi, *Guzhuang chuan da yanjiushi: Chaohu ni xiangxiang de zhongguo fushi shi* (古装穿搭研究室: 超乎你想象的中國服飾史), Shibao wenhua chuban qi ye gu fen you xian gongsi, Taibei shi 2019.

- Grela-Chen Magdalena, *Discovering Roots: The Development of Hanfu Movement Among Chinese Diaspora*, [w:] *China and the Chinese in the Modern World: An Interdisciplinary Study*, red. Zuzanna Kopania, Igor Szpotakowski, Wydawnictwo Naukowe ArchaeGraph Diana Łukomiak, Łódź 2020.
- Hanfu* (汉服), red. Jiang Yuqiu, Wang Yixuan, Chen Feng, Qingdao chubanshe, Qingdao shi 2008.
- Hua Mei, *Zhongguo fushi* (中国服饰), Wuzhou chuanbo chubanshe, Beijing 2004.
- Huang Nengfu, Qiao Qiaoling, *Yiguan tianxia: zhongguo fuzhuang tu shi* (衣冠天下: 中国服装图史), Zhonghua shuju, Beijing 2009.
- Huang Qiang, *Zhongguo neiyi shi* (中国内衣史), Zhongguo fangzhi chubanshe, Beijing 2008.
- Jiang Yuqiu, *Ming jian: Ming dai fuzhuang xingzhi yanjiu* (明鉴: 明代服装形制研究), Zhongguo fangzhi chubanshe youxian gongsi, Beijing shi 2021.
- The Li Ki*, I – X, tłum. James Legge, The Clarendon Press, Oxford 1885.
- The Li Ki*, XI – XLVI, tłum. James Legge, The Clarendon Press, Oxford 1885.
- Li Ya, *Zhongguo lidai zhuang shi* (中国历代妆饰), Zhongguo fangzhi chubanshe, Beijing 2004.
- Lu Chuhui, *Wo zai Ming chao chuan shenme* (我在明朝穿什么), Jiangsu renmin chubanshe, Nanjing Shi 2022.
- Lu Lei, *Wo zai Song chao chuan shenme* (我在宋朝穿什么), Jiangsu Renmin Chubanshe, Nanjing 2023.
- Mann Susan, *Women, Families, and Gender Relations*, [w:] *The Ch'ing Empire to 1800, The Cambridge History of China*, t. 9, cz. 1, red. Willard J. Peterson, Cambridge University Press, Cambridge 2008.
- Ming hui dian: Wanli chao chong xiu ben* (明會典: 萬曆朝重修本), red. Shen Shixing et al., Zhonghua shu ju: Xin hua shu dian Beijing fa xing suo fa xing, Beijing 1989.
- Mo Zhi Ying, *The Hanfu Movement and Intangible Cultural Heritage: Considering the Past to Know the Future*, University of Macau 2017, (nieopublikowana praca magisterska), [on-line:] https://www.academia.edu/33221410/THE_HANFU_MOVEMENT_AND_INTANGIBLE_CULTURAL_HERITAGE_CONSIDERING_THE_PAST_TO_KNOW_THE_FUTURE.
- Na Chunying, *Tangdai fushi shishang* (唐代服饰时尚), Zhongguo shehui kexue chubanshe, Beijing 2009.
- Roces Mina, Edwards Louise, *Trans-National Flows and the Politics of Dress in Asia and the Americas*, [w:] *The Politics of Dress in Asia and the Americas*, red. Mina Roces, Edwards Louise, Sussex Academic Press, Brighton 2007.
- Selected Writings of Edward Sapir in Language, Culture and Personality*, red. David Goodman Mandelbaum, University of California Press, Berkeley 1963.
- Shen Congwen, *Zhongguo gudai fushi yanjiu* (中国古代服饰研究), Shanghai shudian chubanshe, Shanghai 2005.
- Spencer Herbert, *The Principles of Sociology*, t. 2, D. Appleton and Company, New York 1895.

Summary

Hanfu

Resurrecting the Splendor of Imperial China
with the Look to the Future

Hanfu were created because of disappointment which occurred after APEC Summit held in China in 2021. Another breaking through event was the appearance of Wang Letian dressed in *hanfu* in public in 2003. These two events led to the creation of so called Hanfu Movement (*hanfu yundong*). The design of *hanfu* have evolved from the Chinese clothes worn mostly during the Imperial China. Firstly, this work states that *hanfu* are completely new fashion, not just the reconstruction of clothing from the past. *Hanfu* can be considered as a fashion, not just as a costume. The second hypothesis claims that the image of *hanfu* wearers is based on their historical prototypes. *Hanfu* nowadays are phenomenon which expands the goals of *Hanfu* Movement founders which were linked with Han nationalism. These clothes are flourishing, new designs and patterns are developed because they are ruled by the mechanism of fashion. In the world of *hanfu* different styles has appeared. One group of them contains clothes based on Zhou, Han, Wei, Jin, Tang, Song and Ming dynasties. The second one, covers inspired *hanfu* and inspiration of *hanfu* i.e. Wei Jin style, minorities style, inspiration taken from movies and tv series, as well as so called Han element, which links Chinese traditional fashion with other ideas. This attire has been breaking traditional rules. Women can wear the clothes styles traditionally linked with a male attire. At the same time, men can wear women skirt matched

with other garments and create design unknown during Imperial China. *Hanfu* let the wearer become like a chameleon changing its colours. However, *hanfu* enthusiasts stand up from the crowd. Each design is correlated with certain inspiration from the past. It is why the attires of emperors, warriors, sons of officials, scholars and refined aristocrats gained a new life. The complete image of *hanfu* enthusiast, even if modernized, creates a harmonious effect by choosing the right clothing with suitable accessories, hairstyles and make-up. The crucial point of this creation lies with resurrecting all these characters. Thanks to this, *hanfu* offer something more than just a clothing, they deliver a set of certain characteristics hidden behind them.

Keywords: *hanfu*, China, fashion, dress, image

Powstanie *hanfu* doprowadziło do tego, że historia cesarskiej mody przestała być lekturą o tym, co było i przeminęło lub też przewija się w symbolicznych akcentach modowych. *Hanfu* to kompletnie nowa chińska moda, której historia zaczyna się w 2001 roku. Zwolennicy tego ubioru swoje stylizacje opierają na historycznych pierwowzorach, tworząc współczesne wariacje na temat cesarzy, wojowników, uczonych i wyrafinowanych arystokratek. *Hanfu* oferują wolność wyboru, pozwalają na przełamywanie schematów, m.in. dając kobietom możliwość wyboru historycznie męskich strojów. Każdy projekt związany jest z konkretną inspiracją z przeszłości. Kluczowe jest wskrzeszenie tych sylwetek. Dzięki temu *hanfu* są czymś więcej niż tylko ubraniami – przekazują zestaw konkretnych cech, który jest za nimi ukryty.



Magdalena Grela-Chen,

doktor nauk humanistycznych
w dyscyplinie nauki o kulturze
i religii, asystent w Zakładzie Chin
Uniwersytetu Jagiellońskiego
w Krakowie. Specjalizuje
się w tematyce związanej
z tradycyjnym strojem w Azji.
W swoich badaniach skupia się na
relacjach między modą a polityką
oraz statusem mody azjatyckiej
na świecie. Autorka artykułów
poświęconych m.in. *hanfu*
i modzie chińskiej.



<https://akademicka.pl>

ISBN 978-83-8368-045-3

